

Stockholm, 18
November 2016

Yttrande avseende förslag till fördelning av fiskemöjligheter för att underlätta landningsskyldigheten.

Vi på Stockholms universitets Östersjöcentrum uppskattar att detta ärende har gått ut på remiss eftersom det, om det införs, skulle innebära ett stort skifte i hur Sverige förvaltar sina fiskerättigheter. Överlag har vi förståelse för varför en förändring mot en mer flexibel individuell kvothantering kan vara nödvändig i ett komplext blandfiske, som exempelvis i Nordsjön. Vi håller även med om att det är bra att begränsa överförbarheten till ett år i taget i dessa områden. Dock är vi tveksamma till nödvändigheten att införa större utrymme för fördelning av individuella fiskemöjligheter även för torskfisket i Östersjön.

Landningsskyldigheten infördes för att eliminera en oansvarig hantering av levande resurser genom att ändra på fiskares beteenden så att de skulle fiska mer selektivt. En av landningsskyldighetens indirekta styrkor är att den på sikt kan driva på utvecklingen av ett mer selektivt fiske – både vad gäller hur fisket bedrivs och med vilka redskap. Rörelsen mot ett mer selektivt fiske kommer sannolikt att driva på den tekniska redskapsutvecklingen (till exempel rister i trålar för att minimera bifångster av plattfisk). Detta, i kombination med en anpassad spatial fördelning av fisket för att minimera oönskad bifångst har potential att uppnå målen inom landningsskyldigheten om ett ”renare” och selektivt svenskt torskfiske i Östersjön – utan att införa en mer flexibel kvotfördelning.

På grund av den knappa tidsramen för konsultationen väljer vi hädanefter att primärt rikta in vårt svar på den del som handlar om fisket efter torsk i Östersjön, och då särskilt fördelningen av fiskerättigheter mellan trålfiske och fiske med passiva redskap.

Tidigare har Sverige haft ambitionen att ha en mer balanserad fördelning mellan trålfiske och fiske med passiva redskap. På Fiskeriverkets tid var ambitionen att fördelningen skulle vara i storleksordningen 60% trålfiske och 40% fiske med passiva redskap. Motivet var framför allt att främja och bevara det kustnära torskfisket. Vi menar att denna ambition borde kvarstå, eftersom den vore gynnsam även ur ett ekologiskt perspektiv.

I dagsläget har Östersjöns torskbestånd en mycket oroande storleksfördelning. Bestånden består till största delen av mindre individer. Stora torskar lyser nästan helt med sin frånvaro. Som ett exempel har man i det pågående försöket med att märka torsk i södra Östersjön, utfört av det danska universitet DTU i syfte att studera torskens ålder och tillväxt, väldigt svårt att fånga ens enstaka individer som är 50 cm eller större – något som i torsksammanhang ändå inte är särskilt imponerande längder.

Stockholms universitets Östersjöcentrum

Ur ekologisk synvinkel och för att säkra beståndens långsiktiga fortbestånd, är det därför av yttersta vikt att fiskeförvaltningen strävar mot en bredare fördelning av torsk i olika storlekar och ålder i havet. Att i detta läge föreslå en fördelning mellan kust (passiva redskap) och trålfiske som är baserat på de senaste årens exceptionella situation vore mycket olyckligt, och ett steg i fel riktning.

Till skillnad från fiske med passiva redskap (framför allt garn), som fiskar inom specifika storleksspann, selekterar trålfisket från en storlek och uppåt. Därmed bidrar ett dominerande trålfiske till en förskjutning mot övervägande mindre individer i beståndet. Trålfisket tillsammans med andra faktorer såsom ökande bottendöd har dessutom ökat inomartskonkurrensen efter bottenlevande föda.

Även evolutionära konsekvenser av ett intensivt trålfiske har kunnat påvisas. Forskning visar att allt för hårt trålfiske av torsk selekterar för tidig könsmodning på bekostnad av individuell tillväxt. Att begränsa fisket överlag är en fråga som ju ligger på europeisk och östersjöregionalt nivå och som Sverige bara delvis kan påverka. Men hur pass mycket av de nationella fiskemöjligheterna som skall allokeras till olika fiskesegment är upp till oss medlemsstaterna själva, och det är en möjlighet som vi anser bör utnyttjas.

Det rådande förslaget skulle enligt vissa beräkningar kunna leda till en fördelningen i storleksordningen 86% trålfiske och 14% fiske med passiva redskap. Utifrån dagens situation och torskbeståndens förmåga att återhämta sig borde man istället göra allt för att balansera denna fördelning mer rättvist. En mer balanserad fördelning är helt i linje med de målsättningar som man kommit överens om i den svenska yrkesfiskestrategin, nämligen att verka för livskraftiga bestånd, minskad miljöpåverkan och större fisk!

Ovanstående gäller framför allt för det östra beståndet. Men utifrån vårt resonemang angående trålfiskets påverkan och dagens allvarliga läge för framför allt det västra torskbeståndet, håller vi med förslaget om att begränsa trålfisket i detta bestånd under 2017.

Vi inser de kortsiktiga riskerna med att *inte* basera fördelningen mellan trålfiske och kustfiske på historiska fångster. Det kan leda till att det initialt kan bli problem att fiska upp den nationella torskkvoten. Men vi anser att ett mer balanserat fiske ändå måste prioriteras eftersom det gagnar beståndets återhämtning och möjligheterna att främja långsiktiga socio-ekonomiska perspektiv för fiskenäringen.

Detta förslag kan tolkas som ett första steg mot ett regelrätt TFC system med handel av kvoter, vilket vi har vissa frågetecken till eftersom detta skulle kunna innebära nuvarande fiskeregim med ett dominerande inslag av trålfångster cementeras och med tiden riskerar att förstärkas.

Detta beslut är fattat med digital underskrift och saknar därför underskrift.

Tina Elfving

Föreståndare Stockholms Universitets Östersjöcentrum

Gustaf Almqvist

Stockholms Universitets Östersjöcentrum, Baltic Eye, Forskare fiskerifrågor (föredragande)